

«Από το τοπικό τρόφιμο στο παγκόσμιο αγροδιατροφικό προϊόν: Δίκτυα και ενεργειακό αποτύπωμα τροφίμων- Βιώσιμη διατροφή»

- Θανάσης Κίζος
- Τμήμα Γεωγραφίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- akizos@aegean.gr

Τοπικότητα και Ποιότητα

Μεταφορές

Ενεργειακό αποτύπωμα τροφίμων

Διατροφικές επιλογές

Τι να φάμε τελικά;

Από το Τοπικό στο Παγκόσμιο

- Μέχρι πρόσφατα ανθρώπινες κοινωνίες κυρίως αγροτικές, **έμφαση στην παραγωγή τροφίμων**
- **Εμπόριο σημαντικό** αλλά με δυσκολίες κυρίως για νωπά – μη μεταποιημένα προϊόντα
- **Ενέργεια από ανθρώπινη εργασία και ζώα** κυρίως (+ αέρας για εμπόριο)
- **Τοπικά παραγωγικά συστήματα πολύ σημαντικά**

Από το Τοπικό
στο Παγκόσμιο:
εκβιομηχάνιση
και
εκσυγχρονισμός
αγροτικής
παραγωγής

Εκβιομηχάνιση αγροτικής παραγωγής:

- **Εντατικοποίηση** (αύξηση έντασης εισροών: εργασία ποσοτικά και ποιοτικά από μηχανήματα (1900: 147 ώρες = 100 bushel σιταριού (περίπου 3,5 m³), 1950 14 και 1990 μόνο 6). Άρδευση, λίπανση και φυτοπροστασία = πλήρης εκμηχάνιση και αυτοματοποίηση.
- **Συγκέντρωση**: αύξηση κλίμακας παραγωγής = λιγότερες και μεγαλύτερες εκμ. (Ελλάδα από 2.000.000 1951 σε 700.000 σήμερα, 30% «επαγγελματίες»). Λίγες μεγάλες και πολλές μικρές και αύξηση κόστους εισόδου στην αγροτική παραγωγή.

Από το Τοπικό
στο Παγκόσμιο:
εκβιομηχάνιση
και
εκσυγχρονισμός
αγροτικής
παραγωγής

Εκβιομηχάνιση αγροτικής παραγωγής:

- **Εξειδίκευση:** μείωση ποικιλίας φυτών και εκτρεφόμενων φυλών τόσο σε κάθε εκμετάλλευση, όσο και για κάθε περιοχή. Και στην εργασία, με νέα μηχανήματα, αλλά και η νέα γνώση.
- Άλλη επίπτωση εξειδίκευσης η «αύξηση» απόστασης μεταξύ παραγωγής και κατανάλωσης και παγκοσμιοποίηση της αγοράς αγροτικών προϊόντων, ακόμη και νωπών (οδηγεί σε δομική ανελαστικότητα παραγωγικής κατεύθυνσης).

Τι είναι όμως τελικά Τοπικό Τρόφιμο;

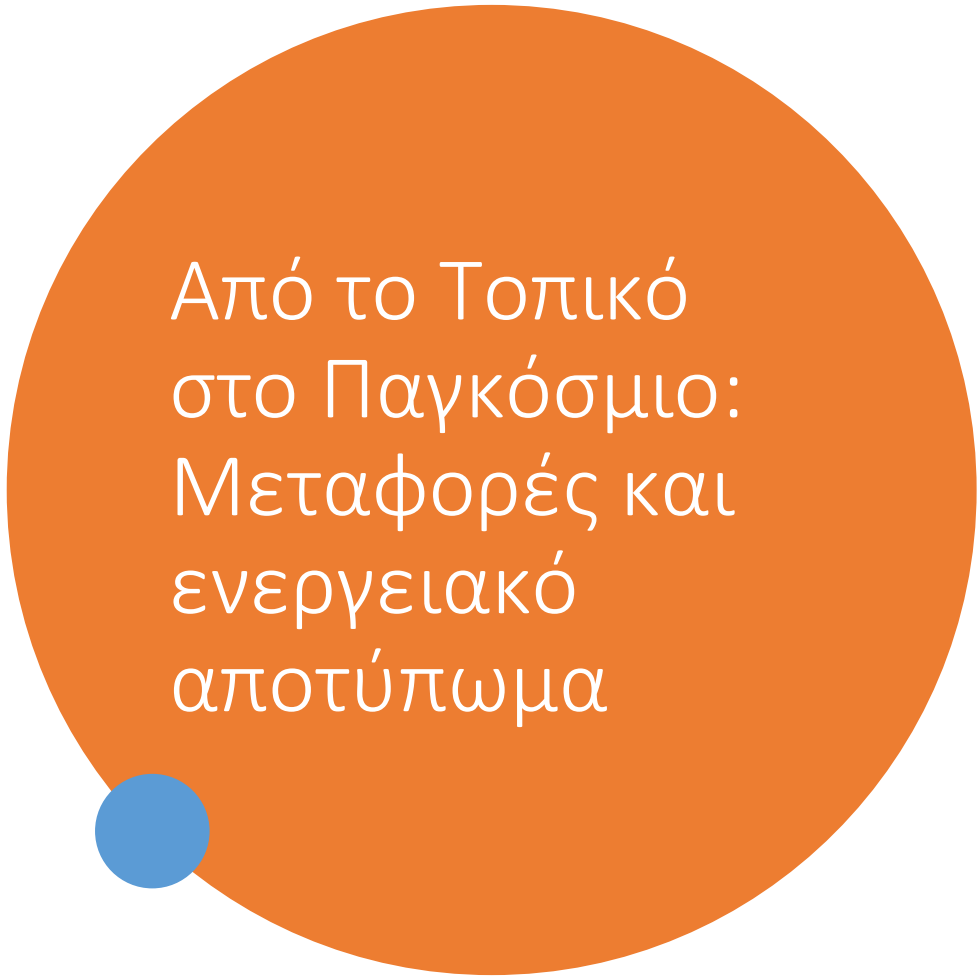
ΌΛΑ τα προϊόντα είναι «τοπικά»(;), με την έννοια ότι παράγονται σε μια περιοχή. Συνήθως: αγαθά ή υπηρεσίες με αναγνωρισμένη «κοινωνικοοικονομική ταυτότητα», συνήθως σε σαφώς προσδιορισμένη γεωγραφικά περιοχή ή στα ιδιαίτερα εγγενή (intrinsic) χαρακτηριστικά των προϊόντων της περιοχής αυτής.

- Τοπικό συνδέεται με «καλό-ποιοτικό», ενώ παγκόσμιο ή μαζικό ως «κακό-μη ποιοτικό», υπεραπλουστεύει πραγματικές συνθήκες παραγωγής και διακίνησης.

Τι είναι όμως τελικά Τοπικό Τρόφιμο;

3 διαστάσεις τοπικότητας:

- **(α) Κλίμακα παραγωγής προϊόντος:** προβληματική!! κλίμακα μεταβάλλει τι θεωρείται τοπικό και τι όχι (π.χ. φέτα),
- **(β) Χρήση τοπικών πόρων:** όσο μεγαλύτερη, τόσο αυξάνει βαθμός τοπικότητας. Προβληματική!! ιδιαίτερα για μεταποιημένα προϊόντα,
- **(γ) Σύνδεση με χαρακτηριστικά περιοχής ή κατοίκων της:** πολλά προϊόντα συνδέονται με περιοχές (ΑΛΛΑ συχνά πρόσφατη εισαγωγή, π.χ. ακτινίδιο Πιερίας), σημαντικό μέρος τοπικής ταυτότητας.
- **ΑΡΑ: τοπικότητα προβληματική:** νοηματοδοτείται πάντα σε σχέση με την αντίθετη της, το «μαζικό», αλλά όχι πάντα μονοσήμαντα.

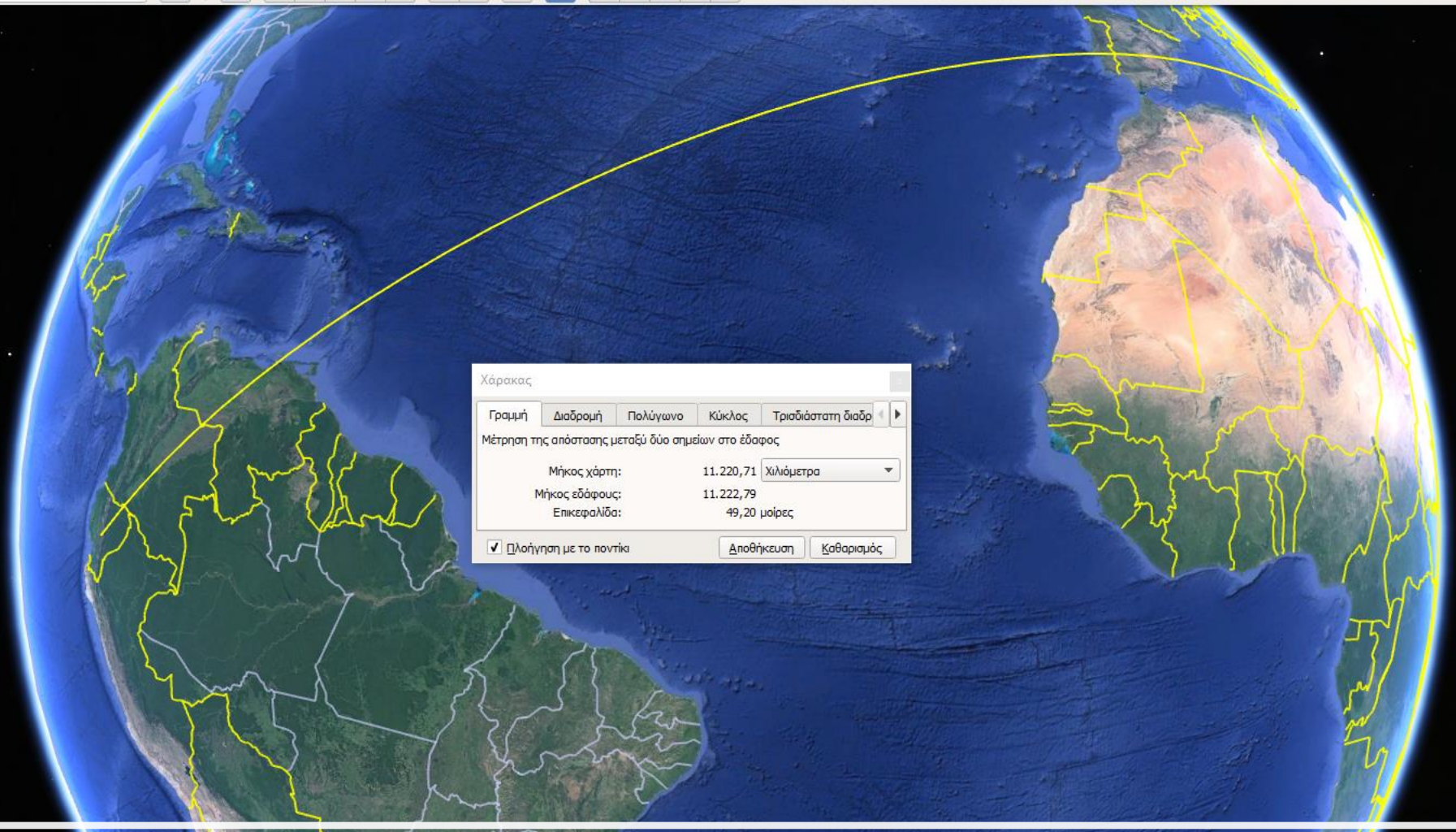
Από το Τοπικό
στο Παγκόσμιο:
Μεταφορές και
ενεργειακό
αποτύπωμα

Παγκοσμιοποίηση αγοράς και εμπορίου:

- «φθηνή» ενέργεια (ορυκτά καύσιμα) για εισροές, καλλιέργεια και μεταφορές
- Περιβαλλοντικό κόστος ΔΕΝ περιλαμβάνεται στην τελική τιμή
- **Κατάργηση περιορισμών διεθνούς εμπορίου**
- **Αποτέλεσμα;** Απώλεια εποχικότητας, τοπικότητας.
Όλα τα προϊόντα διαθέσιμα παντού.

Από πόσο μακριά έρχονται; Σε ένα supermarket στη Μυτιλήνη

ΠΡΟΪΟΝ	ΧΩΡΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΤΙΜΗ
Πιπεριές κόκκινες	Ολλανδία	4,25€/κιλό
Πιπεριές πολύχρωμες συσκευασία	Ισπανία	2,43€/ τεμάχιο
Ραπανάκια	Ολλανδία	0,96€/ τεμάχιο
Καλαμπόκι προβρασμένο	Γαλλία	0,98€/ τεμάχιο
Τζίντζερ	Κίνα	4,49€/κιλό
Κουνουπίδια	Γαλλία	1,99€/κιλό
Γκρέιπφρουτ κόκκινο	Ισραήλ	2,38€/κιλό
Μάνγκο	Βραζιλία	3,98€/κιλό
Αχλάδια	Ισπανία	2,1€/κιλό
Λάχανο κόκκινο	Ολλανδία	1,08€/κιλό
Μπανάνα	Εκουαδόρ	2,38€/κιλό
Μήλα γκόλντεν	Ιταλία	1,07€/κιλό
Μανιτάρια	Πολωνία	3,8€/κιλό
Ακτινίδια	Νέα Ζηλανδία	3,49€/κιλό
Δαμάσκηνα	Ιταλία	2,17€/κιλό
Ανανάς	Κόστα Ρίκα	1,63€/κιλό
Καρύδα	Ακτή Ελεφαντοστού	0,83€/κιλό
Λάιμ	Βραζιλία	2,49€/κιλό
Τομάτες	Βέλγιο	2,49€/κιλό
Χουρμάδες	Ισραήλ	11,98€/κιλό
Μπρόκολο	Ισπανία	2,89€/κιλό
Χόρτα	Ιταλία	1,07€/κιλό
Σικορέ	Βέλγιο	3,99€/κιλό
Πατάτες	Εκουαδόρ	1,5€/κιλό
Σπαράγγι πράσινο	Περου	2,89€/κιλό
Σελινόριζα	Ολλανδία	1,38€/κιλό
Φιστίκια	Αίγυπτος	4,93€/κιλό
Τζίντζερ	Κίνα	3,97€/κιλό
Φινόκιο	Ιταλία	2,7€/κιλό

Χάρακας

Γραμμή Διαδρομή Πολύγωνο Κύκλος Τρισδιάστατη διαδρ

Μέτρηση της απόστασης μεταξύ δύο σημείων στο έδαφος

Μήκος χάρτη:	11.220,71	Χιλιόμετρα
Μήκος εδάφους:	11.222,79	
Επικεφαλίδα:	49,20	μοίρες

Λοήγηση με το ποντίκι

Από πόσο μακριά έρχονται;

Data SIO, NOAA, U.S. Navy, NGA, GEBCO
Image Landsat / Copernicus

Google Earth

Ημερομηνία εικόνας: 12/14/2015 1°44'33.46" Β 1°00'59.41" Δ eye alt 11001.15 χλμ

Ένα παγκόσμιο προϊόν...

Παράγεται από τη Cereal Partners Poland, Toruń-Pacific Sp.z o.o., ul. Małgorzatowo 3b, 87-162 Lubicz, POLAND. Στην Ελλάδα διανέμεται από τη CPW ΕΛΛΑΣ Α.Ε., Πατρόκλου 4, Μαρούσι, Αθήνα.

- Πρώτες ύλες από περισσότερες από μια Ήπειρο, ίσως και τρεις Ηπείρους
- Δεκάδες χιλιάδες συνολικά Χιλιόμετρα πρώτων υλών και μεταποιημένου προϊόντος
- Μεγάλο ενεργειακό αποτύπωμα
- Τυπικό στη μετάβαση από **ΦΑΓΗΤΟ – ΤΡΟΦΙΜΟ - ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ ΠΡΟΙΟΝ – ΔΙΑΤΡ. ΠΡΟΙΟΝ ΜΕ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ/ΥΓΕΙΑΣ**

ΑΛΛΑ ΚΑΙ

32 !!!! Συστατικά:

Σιτάρι ολικής άλεσης 20,6%, Ρύζι 15,1%, Σοκολάτα 14% (ζάχαρη, κακάομαζα, βούτυρο κακάο, αποβουτυρωμένο γάλα σε σκόνη, ορός γάλακτος σε σκόνη, γαλακτωματοποιητής (λεκιθίνη σόγιας, πολυγλυκερίδια του πολυρυκινελαϊκού οξέος), φυσική αρωματική ύλη βανίλιας), Σιρόπι γλυκόζης, Νιφάδες βρώμης ολικής άλεσης 8,6%, Ζάχαρη, Ιμβερτοποιημένο σιρόπι ζάχαρης, Αλεύρι σιταριού ολικής άλεσης 4,9%, Εκχύλισμα βύνης κριθαριού, Υγροσκοπικό μέσο (γλυκερόλη), Κομμάτια σοκολάτας 3% (ζάχαρη, κακάομαζα, γαλακτωματοποιητής (λεκιθίνη σόγιας)), Ηλιέλαιο, Ανθρακικό ασβέστιο, Εκχύλισμα βύνης κριθαριού (κριθάρι, βύνη κριθαριού), Αλάτι, Σιμιγδάλι καλαμποκιού 0,3%, Αλεύρι ρυζιού 0,2%, Αποβουτυρωμένο κακάο σε σκόνη 0,1%, Γαλακτωματοποιητής (λεκιθίνη ηλίανθου), Κακάο σε σκόνη 0,1%, Μελάσα, Φυσική αρωματική ύλη, Αντιοξειδωτικό (τοκοφερόλες), **Σίδηρος, Βιταμίνη B3, B5, B6, B9, B2.** Περιέχει σιτάρι, γάλα, σόγια, βρώμη, κριθάρι. Πιθανόν να περιέχει ξηρούς καρπούς.

Βοσνία

"A beautiful and important book about one of the world's most important subjects." —Eric Schlosser, author of *Fast Food Nation*

HUNGRY PLANET

WHAT THE WORLD EATS

PETER MENZEL and FAITH D'ALUISIO • Foreword by Marion Nestle

Ινδία

Γερμανία

ΗΒ

Βολιβία

Μάλι

ΗΠΑ

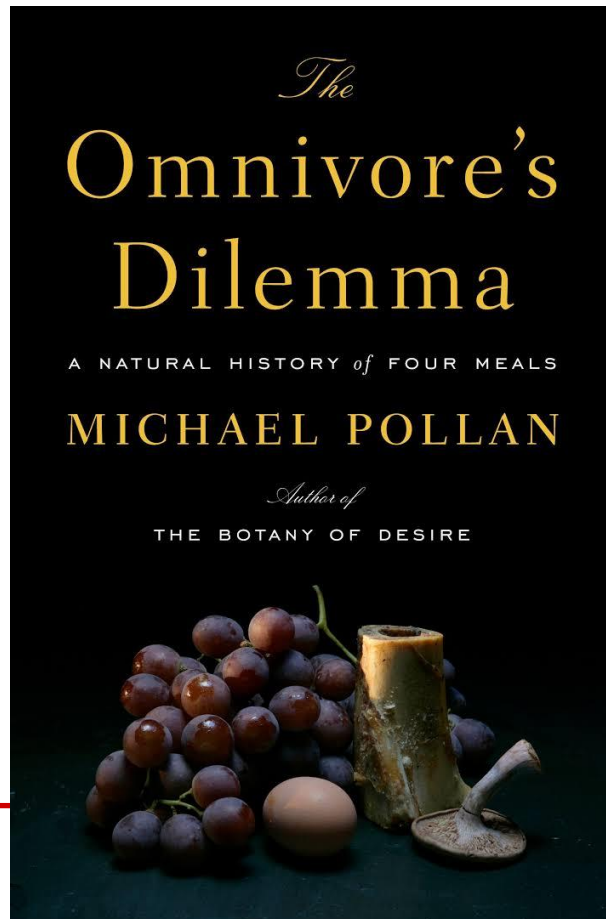
Γαστρονομία

Η ιστορία της ζωής στο σύμπαν μπορεί να συνοψιστεί σε 3 φάσεις: (α) τι θα φάμε, (β) πως θα το φάμε, (γ) που θα φάμε απόψε; (από το Hitchhiker's Guide to the Galaxy)

Σήμερα το φαγητό δεν είναι απλά η ικανοποίηση της πείνας, αλλά:

- Μια εμπειρία για όλες τις αισθήσεις (γεύση, όσφρηση, αφή, ακόμη και ακοή)
- Μέρος της «ποιότητας ζωής»...
- Μεγάλη βιομηχανία
- Παγκόσμια και ταυτόχρονα τοπική χρήση υλικών και συνταγών.

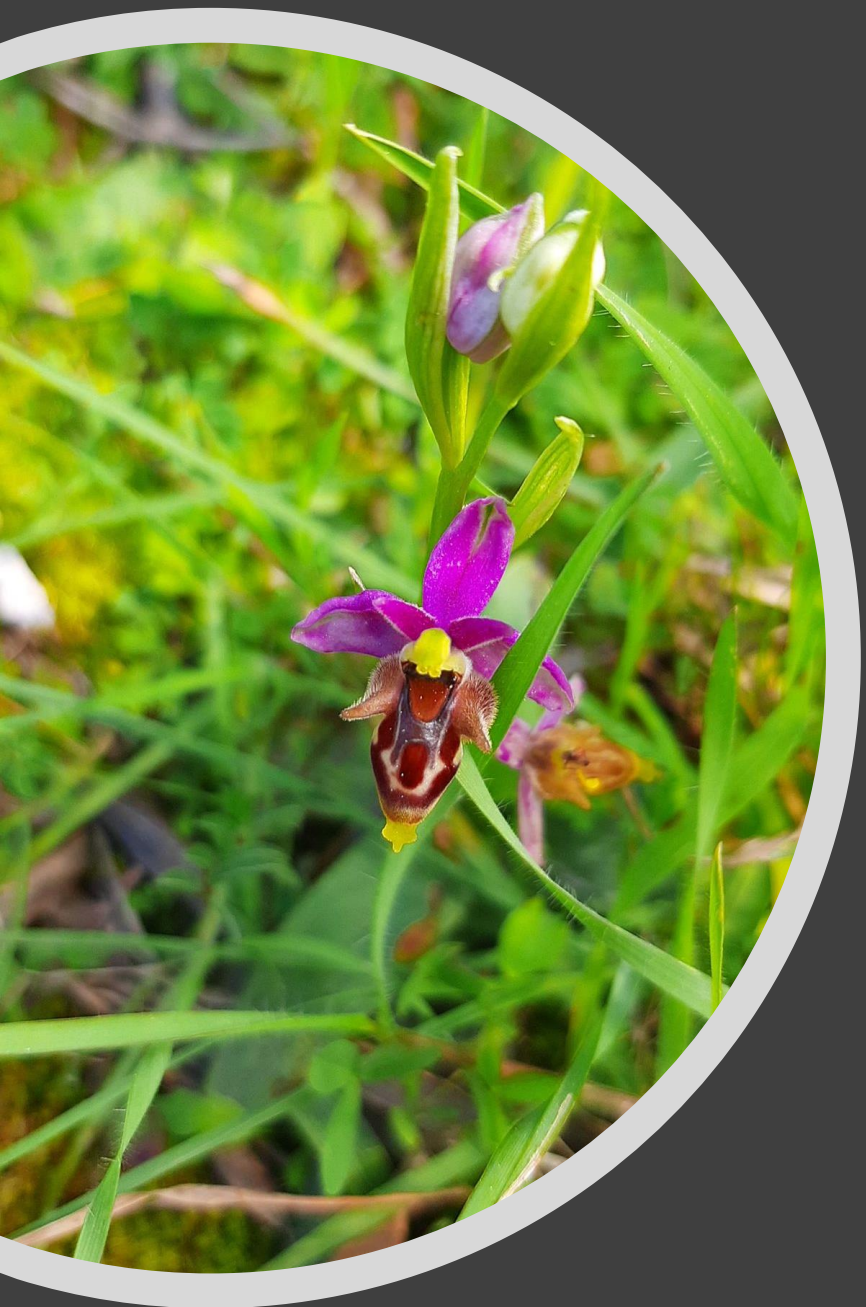
Τελικά, τι να
φάω;

ΦΑΓΗΤΟ!! Όχι διατροφικά
προϊόντα (όσο γίνεται)

Όχι πολύ

Κυρίως Φυτά

Ευχαριστώ!!
感谢你们!